

Dysfasie

DSM V

In de DSM-V wordt er gesproken over communicatiestoornissen. Hieronder vallen onder andere de taalstoornis, de spraakklankstoornis en de stoornis in de spraakvloeiendheid ontstaan in de kindertijd (voorheen: 'stotteren'). Ook de sociale (pragmatische) communicatiestoornis (een nieuwe classificatie waarbij de betrokkene aanhoudend moeite heeft met het sociale gebruik van verbale en non-verbale communicatie) en ongespecificeerde communicatiestoornis.

Dysfasie is een taalontwikkelingsstoornis waarbij enkele kenmerken van een aantal van de genoemde DSM-V stoornissen voorkomen.

Definitie van het probleem en enkele wetens-waardigheden

Een dysfatische ontwikkeling (een neurologische stoornis) betekent een stoornis in een zich ontwikkelend taalsysteem. Dysfatische ontwikkeling heeft te maken met spraak en taal in opbouw. Leren praten, het proces van spraak-/taalverwerving, lijkt maar niet op gang te komen en verloopt ook niet zoals het hoort. Kinderen met een dysfatische ontwikkeling begrijpen meestal wel wat er wordt gezegd, maar zijn niet altijd in staat dat te laten merken. Het weergeven van gedachten en gevoelens wil maar niet lukken. Ze moeten vaak zoeken naar de juiste woorden en zeggen dan net iets anders dan was bedoeld. Vaak gaat het praten in een spontane situatie veel beter dan wanneer er rechtstreeks, in een opdrachtsituatie, iets wordt gevraagd.

Wat zie ik in de klas, hoe herken ik dit gedrag?

- Het praten in spontane situaties gaat makkelijker dan het praten in opdrachtsituaties.
- De leerling kan, door gebrek aan een innerlijke stem/innerlijke taal, geen structuur aanbrengen in de dag.
- Moeite met het beantwoorden van directe en rechtstreekse vragen.
- Woordvindingsproblemen (niet op bepaalde woorden kunnen komen en/of het verkeerde woord zeggen terwijl de leerling wel weet wat het woord zou moeten zijn).
- Frustraties en soms zelf woede tijdens momenten waarop het de leerling niet lukt zich verbaal te uiten.
- Weerstand tegen verbale taken (voorlezen, spreekbeurten, etc.)
- Verbale, auditieve instructies worden niet voldoende vastgehouden omdat de leerling ze, door een gebrek aan innerlijk spraak, niet voor zichzelf kan herhalen.
- Moeite met overgangsmomenten. Moeite met begin, midden en eind van een taak of een opdracht.
- Moeite met handelingen en opdrachten waarbij tijd en volgorde een rol spelen.
- Moeite met het zich uiten, het vertellen of het laten zien van wat hem bezighoudt.
- Moeite met het inschatten van situaties en met het verwoorden van angst die die situaties kunnen oproepen.
- Moeite met het oproepen van woorden en het toekennen van verschillende betekenissen aan hetzelfde woord.

De beste aanpak in de klas in bondige adviezen

- Breng structuur aan in de dag door de stappen van de dag voor de leerling te verwoorden.
- Verwoord voor de leerling de gedachten en gevoelens die hij zelf niet kan verwoorden.
- Laat de leerling in zijn waarde, spreek hem aan op zijn niveau (niet te laag en niet te hoog).
- Probeer op-verzoek-situaties te vermijden.
- Gebruik een spontane manier van vragen stellen (via uitdagende of terloopse opmerkingen) i.p.v. rechtstreekse vragen.
- Maak bij het zoeken naar woorden gebruik van alle zintuigen. Benadruk daarbij de gevoelswaarde van een woord.
- Laat bewegen en praten samenvloeien (ondersteun het praten met gebaren).
- Houd de hoofdzaken in het oog. Werk vanuit het grotere geheel van de lesstof en bewaar de details voor later.
- Verstevig de innerlijke spraak door voor de leerling ideeën en gedachten te verwoorden. Hel bij het redeneren en het plannen.
- Maak gebruik van visuele ondersteuning.
- Herhaal verbale instructies en/of ondersteun ze visueel (opschrijven van instructies en opdrachten).
- Verwoord en begeleid overgangsmomenten.
- Maak extra gebruik van non-verbale communicatie en gezichtsexpressie.
- Leer terugkerende taken en opdrachten aan in een vaste volgorde.
- Geef de leerling extra tijd om (verbaal) te reageren.
- Pas op met uitdrukkingen, grapjes en spreekwoorden. Sommige leerlingen vatten deze te letterlijk op.

Handelingswijzer

Dysfasie (vervolg)

- Praat in een rustig tempo. Gebruik korte zinnen.
- Begeleid het zelfstandig werken.

In ieder geval niet doen

- Woorden invullen voor de leerling.
- Directe en rechtstreekse vragen stellen.
- Confronteer een leerling niet rechtevrees met zijn "fouten".

Ervaringen met deze handelingswijzer s.v.p. sturen naar cordys@cordys.nl